

Литература

1. Aflatoun: Child Social and Financial Education [Електронний ресурс] URL: <http://aflatoun.org/>.
2. FORUM.PHP.SU [Електронний ресурс] URL: <http://www.php.su/php/?oport>.
3. Strong Planet. Проектирование базы данных. [Електронний ресурс] URL: <http://strong-planet.ru/database.html> <http://www.php.su/php/?oport>.
4. НАФИ Национальное агентство финансовых исследований. Рейтинги и индексы. [Електронний ресурс] URL: <http://nacfin.ru>.
5. Филиал САФУ в г. Северодвинске. ИСМАРТ. Кафедра ИСиТ. Афлатун. Документы. [Електронний ресурс] URL: http://www.narfu.ru/sf/sevmashvtuz/department/department_ist/aflatoun/docs/concept_rf.pdf.
6. Филиал САФУ Филиал САФУ в г. Северодвинске. ИСМАРТ. Кафедра ИСиТ. Афлатун. [Електронний ресурс]. URL: http://www.narfu.ru/sf/sevmashvtuz/department/department_ist/aflatoun.
7. Форкунова Л.В. (в соавторстве) Контекстные математические задачи в системе средств формирования финансовой грамотности учащихся / Форкунова Л.В., Шабанова М.В. // Труды XII международных Колмогоровских чтений: сборник статей. Ярославль, издательство ЯГПУ, 2014. С. 123-125.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

А.І. Клеба,
науковий керівник М.В. Роганова
Україна, м. Харків,
Харківська гуманітарно-педагогічна академія

Сучасний світ характеризується зростаючою значимістю інформації, багатоманітною та розгалуженою, так як являє собою сукупність інтелектуальних ресурсів, інформаційних технологій та комунікативної інфраструктури. На сьогоднішній день існує тісний взаємозв'язок між рівнем розвитку інформаційної культури особистості і характером її досягнень у тій чи іншій сфері діяльності. Так, у Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті зазначено, що головною метою української системи освіти є створення умов для розвитку й самореалізації кожної особистості як громадянина України, формування покоління, здатного створювати й розвивати цінності громадянського суспільства. Тому одним із пріоритетних напрямків розвитку освіти є формування інформаційної культури майбутніх фахівців.

Аналіз останніх джерел і публікацій свідчить про те, що, незважаючи на відносно недавню появу проблеми інформаційної культури у психолого-педагогічному полі, на сьогодні напрацьовань достатньо. Проблеми інформаційного суспільства розробляють сучасні українські вчені В. Гавловський, В. Цимбалюк, А. Гальчинський, М. Згуровський, А. Колодюк, Р. Калюжний та ін. Сучасна інформаційна культура сприяє, з одного боку, ефективності процесу інформатизації в усіх сферах життєдіяльності, а особливо, професійної, підвищуючи її ефективність. З другого боку, інформаційна культура в умовах сучасного суспільства сприяє подоланню негативних наслідків інформатизації через соціокультурну та професійну діяльність людини.

Разом з тим виникає нагальна необхідність у структуризації точок зору на вказану проблему з метою максимальної адекватності філософської та психологічної рефлексії сутності інформаційної культури соціокультурній дійсності, що і є метою цієї статті.

Виклад основного матеріалу. Одним із показників, який характеризує сучасне суспільство, є його інформатизація. На думку В. Бикова, у діяльності навчальних закладів усіх типів і рівнів акредитації проблема інформатизації повинна посідати першочергове місце [1]. Інформатизація освіти – це не лише зміна технічної озброєності педагогічної праці, це зміна всього комплексу поглядів і підходів педагога, його готовності передавати свої знання і досвід. Це формування педагогічної культури нового типу, яка потребує оновлення змісту освіти, підходів і методів, організаційних форм професійної підготовки. Інформатизація діяльності педагога передбачає використання в навчально-виховному процесі інноваційних засобів навчання, зокрема комп'ютерної та телекомунікаційної техніки, з метою раціонального й інтенсивного процесу формувань знань, умінь і навичок, передачі, комутації та переробки навчально-методичної інформації [3, с. 9].

У дослідженнях В. Копилова [11] термін «інформатизація» також відноситься до цієї категорії, причому перша його частина може розглядатися одночасно і як інформація – сфера діяльності, яка пов'язана з виробництвом, перетворенням і споживанням інформації. Звідси, поняття «інформатизація» він визначає «як процес підвищення ефективності використання інформації в державі та суспільстві на основі перспективних інформаційних технологій», або «процес створення та удосконалення інформаційного суспільства (інфосфери)».

Інформатизація – це процес, в якому соціальні, технологічні, економічні, педагогічні, політичні і культурні механізми не тільки пов'язані, а й буквально сплавлені, злиті воедино, як вважають В. Копилов [10], Н. Макарова [8], Т. Полякова [12], А. Ракитов [13]. Його основою є якісне перетворення інформаційного середовища життя суспільства з метою оптимізації результатів соціально значущої діяльності будь-якого роду.

Поняття «інформаційна культура» базується на двох фундаментальних поняттях: інформація і культура. Слід зазначити, що, незважаючи на актуальність і фундаментальність поняття «інформація» в умовах сучасного науково-технічного прогресу, єдиного загально визнаного визначення даного явища не існує, а в літературі дається багато визначень.

В енциклопедичному словнику [18] поняття інформації розкривається як початкові відомості, що передаються людьми усним, письмовим або іншими способами.

В енциклопедії «Культурологія ХХ століття» [19] «інформація – будь-які відомості, що передаються за допомогою сигналів».

А. Колодюк визначає інформацію в декількох трактуваннях: дані, що характеризують ознайомлення зі станом справ, відомості про будь-що, які передаються людьми; дані, нерозривно пов'язані з управлінням, сигналами, що поєднують синтаксичні, семантичні та прагматичні характеристики; передача, відображення розмаїття в будь-яких об'єктах і процесах (неживої і живої природи) [9, с. 38-39].

Під інформацією Закон України від 02 жовтня 1992 «Про інформацію» розуміє будь-які відомості та дані збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому середовищі [6].

К. Шенон [16] вважає, що інформація не є знання, а тільки передумова його. Це сукупність сигналів, впливів або відомостей, які будь-яка система або об'єкт сприймає ззовні (вхідна інформація), видає в навколишній світ (вихідна інформація) або зберігає в собі (внутрішня інформація). Така інформація стає знанням лише після її інтерпретації, тобто коли споживач інформації з'єднає отримані знаки з їх значенням. Таким чином, знання – це гносеологічна інформація.

Що стосується визначення поняття «культура», то воно відноситься до числа самих багатозначних, і пояснюється це тим, що сама культура - вкрай складне і багатогранне явище, що виражає всі сторони людського буття. Саме тому її вивчає багато

наук, кожна з яких виділяє в якості предмету свого вивчення одну із її сторін, формулюючи при цьому своє розуміння та визначення культури.

У філософії виділено кілька рівнів аналізу поняття культури: культура суспільства, культура соціальних груп і культура окремої людини. Культура особистості включає в себе як освіченість (навченість і вихованість), так і основні параметри розвитку особистості, тобто все те, що людина виховує в собі, набуває у своєму житті в суспільстві і під впливом суспільства, за участю інших людей, «привласнюючи» суспільно-історичний досвід [7].

З точки зору історичного підходу, зміст і характер інформаційної культури змінюється в умовах трансформації інформаційного середовища життя суспільства. На рівні суспільства інформаційна культура аналізується в роботах К. Коліна, А. Ракітова, Е. Семенюка, М. Вохришевой, А. Суханова та виступає в цьому випадку як спосіб «згладжування протиріч соціального характеру за допомогою їх інформаційного регулювання». Основними носіями інформаційної культури виступають соціальні групи і соціальні інститути. З філософських позицій А. Суханов визначає інформаційну культуру як досягнутий рівень організації інформаційних процесів, ступінь задоволення потреб людей в інформаційному спілкуванні, рівень ефективності створення, збирання, зберігання, обробки і передачі інформації [15].

Найширшим є поняття «інформаційна культура», яка характеризує сферу культури, пов'язану з інформаційним аспектом життя людей. «Як індивідууми всі ми підпадаємо під вплив інфосфери щоразу, коли контактуємо з комунікаційними технологіями – такими, як телебачення, комп'ютерні мережі, журнали, відеоігри, факси, радіо-шоу, компакт-диски чи відеокасети», – зазначав Д. Рашкоф у праці «Медіавірус» [14].

Український дослідник О. Дзьобань пропонує розглядати інформаційну культуру не в психологічному і не в педагогічному контексті, а як визначення об'єктивних і суб'єктивних умов ефективного оволодіння інформаційною технікою, а також умінням користуватися персональними комп'ютерами та інформаційними мережами зі здатністю адаптуватися до механізмів їх дії, в соціокультурному аспекті. На його думку, інформаційна культура – це соціокультурна реальність, яка створена людиною і разом з тим впливає на форми масової поведінки, все більше визначає їх [4].

Аналіз існуючих визначень дефініції «інформаційна культура» показав, що найбільш розробленим аспектом при дослідженні проблеми інформаційної культури є її розгляд на рівні особистості. Це пояснюється тим, що культура не існує без людини.

На основі аналізу низки досліджень [2, с. 354–360; 5, с. 375; 17, с. 139-140] вважаємо, що до інформаційної культури майбутнього фахівця належить:

- розуміння сутності інформації та інформаційних процесів, їхньої ролі у процесі пізнання навколишньої дійсності;
- знання способів збирання, одержання, збереження, відтворення, подання, передавання та інтегрування інформації;
- володіння комп'ютером, опрацювання текстової, числової та графічної інформації;
- розуміння методології, завдань, принципів, структури і критеріїв інформатизації процесу навчання;
- володіння сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями в освіті, уміння застосовувати їх у своїй практиці для підготовки, супроводу, аналізу навчального матеріалу;
- використання готових мультимедійних навчальних розробок і педагогічних програмних засобів у навчальних і виховних цілях;
- готовність до пошуку та опрацювання великих обсягів інформації;
- уміння ефективно поєднувати традиційні методичні системи навчання із новими інформаційно-комунікаційними технологіями;

- готовність до співпраці з іншими педагогами на основі інформаційно-комунікаційних технологій (телеконференції, електронні публікації тощо).

Отже, під інформаційною культурою фахівця розуміємо складову професійної педагогічної культури, яка являє систему інформаційно-комунікаційних компетенцій, що передбачають володіння інформаційно-комунікаційними технологіями; сукупність професійно-педагогічних компетенцій, які дозволяють здійснювати процес формування інформаційної культури суб'єктів навчання.

Аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми показав: інформаційна культура – це соціальне явище, обумовлене не тільки розвитком науково-технічного прогресу, електронними засобами переробки, зберігання та передачі соціальної інформації, але й являє собою діяльну інфраструктуру, яка охоплює всі історичні епохи й цивілізації, всі сфери людської діяльності, всі стадії розвитку індивіда, як соціальної істоти та особистості.

Таким чином, поняття інформаційної культури характеризується багатоаспектністю та суттєвою складністю. У міру розвитку науково-технічного прогресу поняття «інформаційна культура» ввбрало в себе знання з тих наук, які стали підставою для реалізації принципово нових підходів у роботі з інформацією.

Література

1. Биков В.Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти // Інформаційні технології і засоби навчання електронне наукове фахове видання [Електронний ресурс] / Ін-т інформ. технологій і засобів навчання АПН України, ун-т менеджменту освіти АПН України; гол. ред.: В.Ю. Биков. 2010. № 1(15).

2. Гуревич Р.С., Атаманюк В.В. Формування інформаційної культури майбутнього вчителя // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / редкол. : І.А. Зязюн (голова) та ін. К.; Вінниця: ДОВ «Вінниця». 2003. Вип. 3. С. 8–13.

3. Гуржій А., Волинський В., Коцур В. І нформатизація освіти і проблеми створення комп'ютерних програмно-педагогічних засобів навчання // Освіта України. № 23. С. 9–10.

4. Дзьобань О.П. Філософія інформаційного права: світоглядні й загальнотеоретичні засади: монографія. Х. : Майдан, 2013. 360 с.

5. Жалдак М.І. Педагогічний потенціал інформатизації навчального процесу // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992–2003 зб. наук. пр. до 10-річчя АПН України / АПН України. Ч. 1. Харків: ОВС, 2002. С. 371–383.

6. Закон України: за станом на 02 жовтня 1992 р. / Верховна Рада України.

7. Ильенков Э.В. Философия и культура. М.: Политиздат, 1991. 462 с.; Гуревич П.С. Макс Вебер: философия и социология религии / Работы М. Вебера по социологии религии и культуры. М., 1991. Вып. 1, с. 4-24.

8. Информатика: учебник / Под ред. Н.В. Макаровой. М.: Финансы и статистика, 2000. 768 с.

9. Колодюк А.В. Інформаційне суспільство: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні: дис... канд. політ. наук // Київський національний ун-т ім.: Шевченка, Інститут журналістики. К., 2004. 234 с.

10. Копылов В.А. Ещё раз о термине «информатизация» // НТИ, Сер.1. 1994. №8, С. 4-7.

11. Копылов В.А. Информационное законодательство и информационное общество // НТИ. Сер. 1. 1997. С. 4-7.

12. Полякова Т.А. Формирование информационной культуры специалиста высшего профессионального образования как социально-педагогическая технология: Автореф. дисс.канд.пед.наук. М.: 1999. 19 с.

13. Ракитов А.И. Философия компьютерной революции. М.: Политиздат, 1991. 286 с.
14. Рашкофф Д. Медиавирус. Как поп-культура тайно воздействует на ваше сознание [Электронный ресурс] URL: // <http://mediavirus.narod/contekt.html>.
15. Суханов А.П. Информация и прогресс. Новосибирск: Наука, 1988. 192 с.
16. Шеннон Клод. Работы по теории информации и кибернетики: Пер.с англ. М.: Мир, 1971. 382 с.
17. Шестоपालюк О.В. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутнього педагога // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті : досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. пр. / [за ред. М.М. Козяра та Н.Г. Ничкало]. Львів ЛДУ БЖД, 2009. Вип. 2, ч. 1. С. 197–141.
18. Энциклопедический словарь / под ред. В.Г. Осипова. М.: 1995. 936 с.
19. Энциклопедический словарь по культурологии. М.: 1997. 480 с.

СПЕЦИФИКА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ВУЗА

Т.В. Корноухова,
научный руководитель А.Р. Рахманова
*Россия, Республика Татарстан, г. Елабуга,
Елабужский институт Казанского (Приволжского) федерального университета*

Выбор методов обучения зависит во многом от специфики обучаемого контингента и многих факторов, обуславливающих особенности организации учебного процесса в экономическом вузе. А.С. Прутченков определяет экономическое образование как целенаправленную и систематическую передачу старшими и усвоение подрастающим поколением опыта экономических отношений, экономических знаний. Кроме того, оно призвано развивать и поддерживать интерес к экономическим событиям и потребность в постоянном обновлении экономических знаний, в овладении современным экономическим мышлением.

В высшем учебном заведении методы организации учебно-познавательной деятельности студентов должны соответствовать целям и задачам обучения, вытекать из его содержания, а так же учитывать особенности учебного процесса.

Дипломированный выпускник ВУЗа должен понимать сущность и социальную значимость своей профессии, регулярно повышать свою квалификацию как с помощью последующего обучения, так и самостоятельного овладения новыми знаниями.

В ходе организации учебного процесса должны создаваться оптимальные условия для наиболее эффективного усвоения учебного материала, что делает необходимым использование в процессе преподавания активных методов обучения. В Федеральном государственном образовательном стандарте высшего профессионального образования по специальности «Бухгалтерский учет, анализ и аудит» записано, что в общем балансе учебного времени на теоретическое обучение студентов в течение 5 лет доля, приходящаяся на активные методы обучения, не должна быть меньше 25%.

Учеными разработана модель успешной деятельности экономиста [2], которая содержит в своей структуре: виды деятельности (проектировочную, конструктивную, организаторскую, коммуникативную и гностическую); умения и свойства личности, обусловленные спецификой профессии экономиста. Эта специфика заключается в следующем: решение экономических задач требует от профессионала обработки больших объемов информации, постановки сложных задач и осуществления поиска